

ARCHIVO HISTÓRICO PROVINCIAL DE CASTELLÓ

El Archivo Histórico Provincial de Castelló fue creado en 1968 (Orden de 7 de noviembre del Ministerio de Educación y Ciencia, BOE de 28 de noviembre). Perteneció a la red de Archivos Estatales, aunque tiene transferida su gestión a la Generalitat Valenciana desde 1983. Desde el momento de su creación ha tenido problemas de ubicación, ya que en la citada Orden de creación se localizaba en la Casa de Cultura de Castelló, compartido con la Biblioteca Pública del Estado. Ocupaba una habitación de 41 m², con 213 m. l. de estanterías que enseguida quedaron repletos. Cuando se recibieron nuevas transferencias (Hacienda, Sindicatos...), hubo que buscar nuevos locales, quedando la documentación repartida entre varios lugares en pésimas condiciones de conservación y sin poder ser consultada. Posteriormente, en 1994 se acondicionó el sótano de la Biblioteca Pública, donde se ubicaron los fondos en estanterías compactas que han permitido al menos tenerlos todos juntos, así como su consulta por los investigadores. Sin embargo, al no tener un local propio, el Archivo adolece de algunos defectos, tales como la falta de espacio para los investigadores (utilizan una sala de la Biblioteca acondicionada para su uso, pero que sólo puede albergar 6 personas al mismo tiempo). Otras cuestiones por resolver son la escasez de personal, que es compartido con la Biblioteca, a excepción de un becario durante 8 meses al año, y la falta de medios técnicos (fotocopiadora, lectores de microfilm, u ordenadores), que son prestados de la Biblioteca.

Como todos los Archivos Históricos Provinciales, el de Castelló recibe documentación de los Servicios Territoriales del Estado en la Provincia, así como los Protocolos Notariales centenarios. También se han recibido en depósito fondos de los Servicios Territoriales de algunas Consellerías. Aunque hay algunos documentos medievales, la mayor parte de la documentación custodiada pertenece a la época contemporánea, especialmente a partir de los años 40, excepción hecha para los Protocolos Notariales, cuya serie comienza en 1707. Ello es debido, entre otras causas, a la gran destrucción de documentación que se produjo en esta provincia durante los años de la Guerra Carlistas primero, y sobre todo de la Guerra Civil Española, en la que fueron destruidos todos los Protocolos Notariales de la provincia, excepto los de los distritos notariales de Castelló, Morella y Sant Mateu.

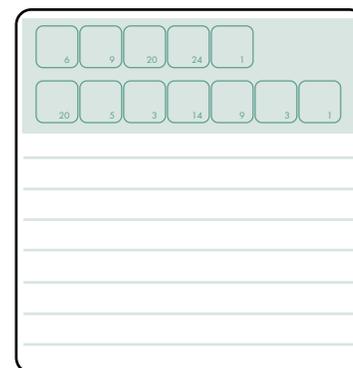
Los fondos custodiados en el Archivo Provincial de Castelló son los siguientes:
-Protocolos Notariales. Como ya hemos indicado, la serie comienza en 1707 y finaliza en 1896. Se trata de los Protocolos conservados del Distrito Notarial de Castelló. El resto de los conservados (Morella y Sant Mateu) no han sido transferidos. Fondos procedentes de la antigua organización sindical, con un total de 2284 legajos. Sus fechas extremas son 1940-1977.

-Fondos procedentes de la Delegación en Castelló del Ministerio de Educación y Ciencia. Desde 1860 a 1990. Recoge también, por tanto, documentos procedentes de la Administración Autonómica.

-Fondos del Juzgado de Instrucción de 1ª Instancia de Castelló. Dentro de este fondo es muy importante la sección de Expedientes de Responsabilidades Políticas. Estos expedientes se inician con la promulgación, el 9 de febrero de 1939, de la Ley de Responsabilidades Políticas, que servía para juzgar y encausar a todos los que se habían opuesto al golpe militar contra la II República española. La finalidad de esta Ley era imponer sanciones económicas a todos los que hubieran incurrido en responsabilidades políticas en contra de la victoria del Movimiento Nacional.

La Ley establecía todos los procedimientos necesarios para hacer efectiva la sanción económica, incluso se marcaba que la sanción, en caso de fallecimiento del inculcado, debían hacerla efectiva sus herederos. La Ley de 19 de febrero de 1942 vino a suavizar la anterior y excluía de sanción a los simples afiliados a los partidos políticos y organizaciones sindicales afectadas por la Ley de 1939. En el artículo 2º se exceptuaba a todos aquellos que hubieran sido condenados por el tribunal Militar a una pena inferior de seis años y un día o cuyos bienes no excedieran de la cantidad de 25.000 ptas. Esto será causa de muchos sobreseimientos.

Los juzgados instructores de Responsabilidades Políticas de la provincia de Castelló estaban enclavados en cada uno de los Partidos Judiciales existentes, cuyas cabezas eran: Albocàsser,

Castelló, Nules, Morella, Sant Mateu, Segorbe, Vinaròs i Viver. De todos estos Juzgados instructores se conservan expedientes: 23 de Albocàsser, 2.597 de Castelló, 35 de Nules, 23 de Morella, 13 de Sant Mateu, 11 de Segorbe, 22 de Vinaròs y 26 de Viver; en total hay 2.778 expedientes de responsabilidades políticas de toda la provincia, aunque el total de encausados es mayor, puesto que algunos expedientes corresponden a varios encausados.

En el de Castellón la serie comienza en 1938 con el expediente n.º 991 que encausaba a Joaquín Lavall Pitarch de Castelló.

A la Audiencia Provincial llegaron 121 expedientes, objeto de apelaciones contra las resoluciones de “los Jueces Civiles especiales en las reclamaciones e incidentes que tenían su origen, o se relacionaban, con la pieza separada que aquellos tramitaran para hacer efectivas las sanciones económicas impuestas a los responsables políticos”.

Para hacer efectivas las sanciones se instruían lo que se llama Piezas separadas de responsabilidad para la efectividad de la sanción económica que eran ordenadas por los Tribunales regionales de Responsabilidades políticas a los Juzgados Civiles Especiales. Estas Piezas separadas se instruían, por Ley, siempre que no se hubiese hecho efectiva la sanción económica por parte de los encausados.

Estos expedientes de Sanción Económica, muchas veces, eran iniciados cuando el encausado o sus familiares pedían de Recuperación Agrícola los bienes que les habían sido retenidos por este organismo.

Fondo de Hacienda

Este fondo se encuentra dividido en tres secciones:

Libros de Hacienda integrada por 2.983 unidades que contienen información de los departamentos de intervención, contaduría, tesorería, inspección, rentas públicas, amillaramiento

1 Compactus del Archivo Histórico de Castelló.

2 Estanterías con documentación del Archivo.

de Castelló y de la Delegación provincial.

Las fechas extremas van de 1856 a 1967 y la documentación contiene datos sobre: los libros diarios de entrada de caudales en la Tesorería de la Hacienda Pública, libros auxiliares de actas de arqueo, diarios de salida de caudales del Tesoro Público, libros auxiliares de arca reservada, libros auxiliares de caja, libros de permisos de conducción de automóviles, libros de registro diario de espectáculos públicos celebrados en la capital, libros de registro de altas y bajas de matrícula industrial, libros de registro de facturas de intereses de inscripciones nominativas de la deuda perpetua al 4%, libros de registro de administraciones de lotería de diferentes municipios de la provincia, libros auxiliares de cuentas corrientes por impuestos de consumos...

Documentación de la Administración de Hacienda de la provincia de Castelló compuesta de 3.341 legajos cuyas fechas extremas son 1891 y 1973. Entre la misma podemos encontrar: expedientes de declaraciones de vehículos, altas de edificaciones (CU-4), balances de cooperativas, patentes de ambulancias, exenciones de furgonetas, expedientes de matrícula industrial por municipios, impuesto de lujo, padrones y listas cobratorias del catastro de urbana y rústica, declaraciones de trabajo personal y profesionales, carpetas de sociedades disueltas, transmisiones de dominio, inspección de ordenanzas municipales, expedientes del servicio de valoración urbana, inspección de valoración de mercancías por aduana, cédulas catastrales (varios municipios), carpetas contribuyentes fallecidos hasta 1960, liquidación presupuestos de las corporaciones locales, expedientes de subasta de fincas urbanas y rústicas, transmisiones de dominio, altas patente nacional....

Expedientes de comprobación fiscal del servicio de Catastro de Riqueza Urbana correspondiente al año 1921 que comprende 516 legajos de los siguientes municipios de la provincia: Alcalá de Xivert, L'Alcora, Almàsora, Almedijar, Almenara, Argelita, Artana, Benassal,

Benicarló, Benicàssim, Borriol, Borriana, Càlig, Caudiel, Cervera del Maestre, Coves de Vinromà, Xilxes, Eslida, Jérica, La Jana, Moncofa, Morella, Navajas, Nules, Onda, Pavías, Peníscola, Puebla de Arenoso, Ribesalbes, Salsadella, Sant Jordi, Sant Mateu, Santa Magdalena de Pulpis, Segorbe, Soneja, Torreblanca, Useres, Vall d'Uixó, Vilafranca del Cid, Villahermosa del Río, Vilanova d'Alcolela, Vila-real, Vilavella, Vinaròs y Vistabella.

Fondo de Gobierno Civil

Hasta hace dos años se habían recibido los fondos de Gobierno Civil comprendidos entre los años 1943 y 1980 entre los que podemos destacar la documentación correspondiente a actas de ayuntamientos, de la Junta de Actividades Calificadas de todos los municipios de la provincia, conflictividad laboral, manifestaciones, orden público, propaganda subversiva, catalanismo, regionalismo, separatismo e informes de la Guardia Civil de los últimos años del franquismo y primeros de la monarquía. En total 543 legajos de documentación.

Durante este último año se ha transferido la documentación que corresponde a la etapa comprendida entre 1912 y 1964, con un total de 229 cajas que ha tenido que ser reordenada y clasificada.

La documentación más antigua corresponde a autorizaciones y peticiones de autorización para cinematógrafos, cabarets, teatros, etc, de diferentes municipios comprendidas entre los años 1912 a 1935.

En esta parte del fondo se conserva documentación referente a la Guerra Civil como: actas de constitución de diversas organizaciones sindicales y partidos políticos, expedientes de detenidos y heridos, actas de constitución de Consejos Municipales, creación de Consejos Provinciales del Frente Popular, expedientes de ceses, nombramientos y depuración, directrices para la incautación de fincas y la colectivización, correspondencia del Ministerio de Gobernación con autoridades militares y otros ministerios, denuncias de partidos y organizaciones ante el Gobernador Civil.

De los momentos posteriores a la ocupación por parte del ejército de Franco y los primeros años de la dictadura se dispone de la auditoría del Ejército de Ocupación, expedientes de depuración de funcionarios, certificados de buena conducta y adhesión al régimen, informes político-sociales, expedientes de libertad vigilada y libertad condicional. Resistencia interna: maquis, sabotajes, bandolerismo. Licencias de armas, registro de minas, informaciones sobre la actuación de los vencidos durante la Guerra Civil, expedientes de somatenes armados, calamidades públicas, arrendamientos urbanos, una extensa serie de detenidos gubernativos, beneficencia, abastecimientos, autorizaciones administrativas para la agricultura y la ganadería, registro de minas, ordenación del transporte, sanidad... Un fondo muy rico e interesante para poder estudiar los años de nuestra Guerra Civil y de la dictadura franquista.

Aplicación informática

Así como el Ministerio de Cultura hace más de diez años que comenzó un plan para la informatización de las Bibliotecas, nada parecido se ha hecho en lo que respecta a los Archivos. En el Archivo Histórico Provincial de Castelló, con el fin de facilitar el acceso a los documentos, optamos por lo más simple y económico: aprovechar la infraestructura de la Biblioteca en cuanto a ordenadores y programas y adaptarlo a las necesidades del Archivo. Por ello, los libros de la biblioteca del Archivo se introdujeron en el programa ABSYS, integrándolos en el fondo general del Catálogo de la Biblioteca Pública, y para los fondos documentales se han utilizado programas de gestión de bases de datos. En un principio se utilizó FILEMARKER PRO, pero a partir de la aparición de ACCESS 97, más manejable e intercambiable, se utilizó este programa. Para la introducción de datos se confeccionaron fichas modelos para cada tipo de fondo, manteniendo en todo momento los criterios de las Normas Internacionales de Descripción Archivística.

En la mayoría de los fondos se ha mantenido un nivel bastante simple de descripción, pero en otros hemos profundizado, en función de la importancia del contenido (fondos de Gobierno Civil, protocolos notariales, expedientes de responsabilidades políticas), o bien a causa de la situación en que se encontraba la documentación transferida (fondos del Juzgado de Instrucción de 1ª Instancia de Castelló)

En el último año, en este centro se ha confeccionado una aplicación en ACCESS para el control y gestión de los usuarios y consultas que nos permite saber en todo momento cuántas consultas hemos recibido, por parte de quién, cuántos usuarios han utilizado los servicios del Archivo y cuáles son los fondos más consultados. Podemos decir, después de poner en marcha esta aplicación, que el Archivo Histórico Provincial de Castelló está totalmente informatizado, bien que con programas, medios técnicos y personal prestado por la Biblioteca Pública, pero que nos permiten ofrecer un servicio de acuerdo con los tiempos que corren.

Condiciones de acceso

El acceso al archivo es libre. Hay que presentar la tarjeta Nacional de Investigador para la que se requiere una foto, la solicitud firmada y la fotocopia del DNI. La carta de presentación que antes era obligatoria se ha convertido en voluntaria a partir de la publicación de la Orden del Ministerio que regula la emisión de estas Tarjetas.

Debido a la escasez de personal el horario es bastante restringido (de 16 a 20 horas, de lunes a viernes), pero se puede investigar por la mañana, siempre y cuando se avise a los encargados y se haga una previsión de los fondos que va a necesitar el investigador que deberá rellenar una hoja de consulta cada vez que necesite nuevo material. En resumen, se ha realizado un importante esfuerzo por convertir el Archivo Histórico Provincial de Castelló en un referente para los investigadores y en poner a su alcance todos los fondos de que disponemos, aunque en este momento, aunque esperamos que no por mucho tiempo, adolezca de claras deficiencias en personal, medios y locales propios.

Rosa Díaz Salvador
(Directora de la Biblioteca
Pública-Archivo Histórico de Castellón)
Rosario Hidalgo Solera
(Ayudante de Archivos y Bibliotecas
de la Generalitat Valenciana)
Manuel Vicent Balaguer
(Becario de colaboración en Archivos de
la Generalitat Valenciana)

MISLATA. UNA BIBLIOTECA “DE CINE”

Quan lectors i visitants de la Biblioteca de Mislata travessen la porta no imaginem que darrere d’una façana d’antiga casa valenciana, situada en l’històric barri mislater de la Moreria, i d’una acollidora entrada que mostra bonics facsimils en vitrines, hi ha una Biblioteca de Cinema, i no sols metafòricament parlant, sinó que Mislata alberga en la seua Biblioteca Central un fons especialitzat en cinema –la Biblioteca de Josep L’Escrivà- que es mostra com a única i rellevant entre les nostres biblioteques, per les seues característiques.

L’origen de la Biblioteca de Cinema de Mislata, Josep L’Escrivà, es remunta a la donació que va realitzar el cronista de Mislata, i gran aficionat al seté art, del fons de cinema que havia anat acumulant fins a finals dels anys 70 a la biblioteca del seu poble. La donació inicial de l’Escrivà comprenia 500 volums, incloent-hi revistes antigues i llibres, volums que van ser la llavor inicial de l’actual biblioteca. Ubicada avui en una sala que alberga una valuosa col·lecció de publicacions especialitzades i de revistes europees de cinema, on el llibre més antic data de 1920. El llegat d’Escrivà contenia especialment aquelles publicacions nacionals i internacionals que ell va anar col·leccionant al llarg d’una vida dedicada als llibres. Donacions que la Biblioteca s’ha ocupat d’ampliar puntualment cada any, destinant una part important del seu pressupost anual a l’adquisició de nous fons especialitzats en cinema.

En un principi els llibres i pel·lícules van estar emmagatzemats en caixes, fins que en 1983 es va inaugurar la Biblioteca Municipal Pública de Mislata i es van ubicar en l’actual sala d’animació a la lectura però on en realitat no estava més que emmagatzemada, ja que no s’oferia un servei continuat i organitzat. Més tard, en 1990, quan es va construir el nou Centre Cultural de la Vila, els fons de cinema es van traslladar al que havia estat la sala d’exposicions de l’antiga Casa de la Cultura, amb un espai ja superior a l’anterior, ara amb 525m². El trasllat definitiu, però, es va realitzar en 1995, quan el fons de cinema va ser instal·lat en una gran sala luminosa, en la segona planta de la biblioteca, on es troba avui, sota el nom de Biblioteca de Cinema Josep L’Escrivà, en homenatge al cronista de la Vila. Per primera vegada es va decidir establir un primer horari constant d’atenció al públic, durant tres dies per setmana, de dilluns a dimecres de les 11:00 a les 13:00 hores. Avui, i després d’un període durant el qual la sala no va poder oferir un servei continu, sembla que corren bons temps per al cel·luloide, i el fons de cinema es pot consultar i manllevar en préstec de manera regular al llarg de tota la setmana, dilluns, dimecres i divendres de 09:00 a 14:00 i dimarts i dijous de 17:00 a 20:30 hores.

Gràcies a la constant adquisició de fons, la Biblioteca de Cinema Josep L’Escrivà compta avui amb 3.300 volums –aproximadament-, 1.300 títols més que en 1995 (2.000 volums), i amb un total de 5.500 audiovisuals, entre ells CDs, discs en vinil, pel·lícules en vídeo i DVD i disquetes d’ordinador. Quant a les publicacions periòdiques al voltant del seté art, la biblioteca alberga 188 títols diferents. D’ells, 16 són revistes professionals, especialitzades en cinema. Un fons que no tardarà en ésser informatitzat – tal com preveu la responsable de la biblioteca, Isabel Marquina-, qui insisteix en “la necessitat d’oferir un servei àgil i de fàcil consulta, vista la vàlua del material que ací conservem”.

La Biblioteca Pública de Mislata (Horta Sud) va nàixer en 1983. En un principi es trobava en un espai reduït, quasi simbòlic, i compartia el seu espai amb els Jutjats i la Casa de la Cultura. Passats els anys, en 1995, i després de tres reformes successives en 1985, 1989, 1990, més la construcció d’un nou centre en 1994, la biblioteca ha crescut i s’ha consolidat, no només en espai, sinó també a través dels serveis i fons documentals que ha adquirit i ofereix.

Avui en dia, la Biblioteca de Mislata posa a l’abast de qualsevol usuari un fons de vora 60.000 volums de diferents temes, més de 5.000 audiovisuals (diapositives, CD-Roms, Cds, gravacions diverses, cassettes de vídeo, disquetes etc), i més de 150 publicacions periòdiques repartits en tres centres, l’edifici central i dues agències de lectura –una d’elles tancada provisionalment-. Recentment s’hi ha estrenat un nou horari més flexible i s’hi han introduït carnets d’usuaris amb codis de barres. Des d’ara, els usuaris poden també accedir de manera simultània a un doble préstec: el de la sala de lectura d’adults i el de la sala infantil. D’altra banda, la Biblioteca ha informatitzat fins ara 45.000 volums del total dels seus 60.000 volums. Actualment la biblioteca cobreix un superfície de 1.504 m², repartits en sis grans sales en dues plantes. Sales d’on la Biblioteca surt de tant en tant per instal·lar a Nadal un punt de lectura en el Mercat Municipal o organitzar nits de contacontes per als més majors. En estiu, la Biblioteca arriba a l’aigua, i des de la piscina municipal, ofereix lectures refrescants, a més d’activitats per als més menuts. A més, la biblioteca edita un butlletí de novetats molt acurat.

6	9	20	24	1		
20	5	3	14	9	3	1

BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES DE
MISLATA

La Biblioteca Municipal d'Alaquàs "Ausiàs March" es troba des de 1997 dins del Centre Cultural L'Olivera, un gran centre que ofereix diversos serveis: activitats culturals, punt d'informació juvenil i biblioteca-hemeroteca. Un edifici modern i lluminós amb una superfície de 523m², 323 m² més que l'anterior centre, 596 m l. de prestatgeries i 94 llocs de lectura, i que disposava a 31 de desembre de 2000 d'un fons total de 26.516 volums.

La distribució de la biblioteca no és aleatòria. Molt abans de 1997, data en què es van inaugurar les instal·lacions actuals, Consol Requena –responsable de la Biblioteca- junt amb els arquitectes i tècnics de l'Ajuntament, van estudiar les possibilitats que oferia l'espai on s'havia de construir, així com la millor disponibilitat possible.

El resultat va estar el següent: a l'entrada de la Biblioteca trobem un expositor de novetats amb quaderns informatius i amb els llibres, com potser recentment el cas de Doris Lessing. Pròxima hi ha la sala de lectura de premsa i les publicacions periòdiques. En la mateixa planta baixa, però suficientment delimitada de l'anterior, està la gran sala general de consulta i lectura i al fons, la sala d'estudi. La sala d'estudi, aïllada de la gran sala de consulta, és un dels racons privilegiats de la Biblioteca, permet a l'usuari un treball més còmode, quant a espai i mitjans, ja que té al seu abast una valuosa col·lecció de diccionaris, directoris, enciclopèdies i altres obres de consulta. També hi trobem –enquadernats en grans volums anuals i d'accés de tothom- totes aquelles notícies sobre Alaquàs publicades en premsa des dels anys 79-80 fins la més recent actualitat de 2001. La mateixa sala alberga també una molt completa secció dedicada a l'art. Un fons d'art que ha estat una iniciativa de la biblioteca –com bé explica Consol Requena- i que des d'un principi ha tingut una molt bona resposta entre els usuaris. "Raó que ens ha motivat -comenta- per continuar incrementant el fons de la secció".

En el pis superior trobem la sala infantil. Un espai ple de colors i atraccions per als menuts, dibuixos, quadres, llibres cridaners a la vista i sobretot la comoditat de poder seure's en el terra per llegir o escoltar en rogle. Grans finestres deixen passar la llum, i encara més, deixen veure el moviment de les fulles dels arbres del parc que envolta l'edifici, la qual cosa crea un ambient màgic i molt relaxant per als més menuts, i dit siga de pas, per als adults que els hi acompanyen. És en la sala infantil on tenen lloc les sessions d'una pionera Bebeteca, que, des de fa més de deu anys, dirigeix activitats per als prelectors, dins del foment familiar de la lectura infantil. "És una manera d'implicar els pares en la tria de llibres dels seus fills i en la lectura dels mateixos –explica Consol-. Normalment acabem les sessions contant un conte i és realment agradable per als xiquets, a més d'ésser un primer contacte fonamental amb el llibre per crear futurs lectors". "A banda, –afegeix- he de dir, que les activitats acaben en moltes ocasions per atreure el públic adult cap a la lectura".

D'altra part, anomenar el seu fons local, que té els seus orígens en 1988, data en què l'Ajuntament d'Alaquàs començà a publicar els Quaderns d'Investigació Local d'Alaquàs. El fons guarda també publicacions monogràfiques sobre la localitat i es troba exhaustivament catalogat, tant per autors com per articles.

L'Hemeroteca –per la seua part- guarda 70 publicacions periòdiques –revistes i diaris-. Com a particularitat, es tracta d'una hemeroteca que deixa en préstec –com si es tractés de llibres- les revistes antigues, és a dir, d'un any enrera, com a mínim. Les publicacions periòdiques de l'any en curs es consulten *in situ*. La decisió la va prendre la direcció del centre, davant d'una gran demanda de revistes de música i cinema. Tal com explica Consol: "van considerar que amb el préstec de les publicacions periòdiques d'anys anteriors oferíem un bon servei. Es tracta d'un material especialitzat que pot ser de gran ajuda per a l'usuari que vol treballar eixos temes en concret".

Quant a la informatització, cal dir que és un centre pioner, i que des de fa dos anys disposa de carnets amb codis de barres, però sobretot destacar la catalogació informàtica, realitzada des d'abans del trasllat del centre, en 1997. En eixe sentit, per a Consol, el fet de no disposar de magatzem té un costat positiu, i és que els llibres es cataloguen a mesura que arriben, així que mai hi ha llista d'espera.

A mena de breu estadística, direm que l'any 2000 la Biblioteca tenia inscrits 6.365 usuaris, va realitzar un total de 20.597 préstecs, 16.276 serveis en llibres i 4.321 en vídeo i Cds. Segons la directora del Centre, és de destacar el préstec per edat per 1z...és GpSTlat

entre 12 i 17 anys, de 1.518, per als menors de 12 anys, de 673, i majors de 25 anys 1.923. "La xifra és rellevant -diu Consol- perquè constata que, al contrari del que sol passar o se sol dir, que les biblioteques les utilitzen sobretot els xiquets i xiquetes, a Alaquàs veiem com la població jove, però especialment els adults, són els que més utilitzen els serveis de préstecs. Hi ha molta gent que ve buscant lectura a la biblioteca i nosaltres els assessorem i motivem".

A més de l'edifici central, la Biblioteca compta amb dues agències de lectura, ubicades en dos col·legis públics: González Gallarza i Bonavista, que ofereixen servei de lectura acompanyat d'altres activitats municipals d'animació de barris. "El descentralitzar les agències -en paraules de Consol- ha donat agilitat en l'accés als llibres, de manera que els barris molt poblats del poble hi tenen un millor accés, sense necessitat

agències es van fundar en 1992 i en 1994, amb un fons inicial de 5.754 volums i de 5.948 volums, respectivament.

Des de fa quinze anys la Biblioteca organitza al voltant del dia del llibre en abril, una campanya anual d'animació a la lectura amb contacontes. Cada any es troba un cicle escolar diferent, amb el propòsit d'adequar el màxim la lectura a l'edat dels menuts. La biblioteca ofereix també sessions de formació d'usuaris per als col·legis que ho sol·liciten. Es tracta d'una visita didàctica durant la qual els xiquets i xiquetes experimenten un simulacre de recerca de material de qualsevol de les seccions de la biblioteca i se'ls explica també la presentació d'un treball amb fonts citades i aspectes semblants.

UNA CITA AMB LA MÚSICA

Un dels altres tresors de la Biblioteca és el seu fons d'Àudiovisuals de 1.097 entrades, entre vídeooteca i fonoteca. Un servei que s'ofereix en préstec i que "funciona molt bé", segons la bibliotecària. La fonoteca disposa d'una col·lecció de clàssics del cinema -a mena de petita filmoteca-, a més de pel·lícules amb referències literàries -basades en novel·les-, així com alguna novetat "un poc menys selecta", com indica Consol, qui insisteix en què "s'ha de donar un servei per a tots els gustos, ni massa selectes ni poc exigents". "De totes maneres -insisteix- el públic respon molt positivament quan li ofereixes llibres, discos o pel·lícules de qualitat". Quant a la música, explica que el públic és generalment gent jove, però que en el fons de la fonoteca "hi ha de tot". "Al principi era més rock i pop i ara són sobretot bandes sonores les més sol·licitades, seguides de música clàssica i de cantautors".

Un toc molt especial li'l dóna la música en directe. Cada any, la Fonoteca prepara una cita musical. Fins ara se n'han celebrat tres. La primera dedicada al blues, la segona al jazz i la tercera a les bandes sonores de pel·lícules, amb una orquestra de cambra. Els concerts, que tenen lloc en la gran sala de la biblioteca, a partir de les 11 de la nit, ofereixen també un cocktail als convidats per a una vetllada molt especial.

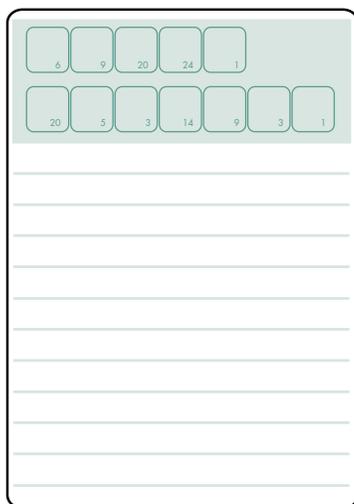
LA COVA GRAN DE PATERNA. ARQUITECTURA I LLIBRES

L'Espai Cultural de la Cova Gran - obra de l'arquitecte José Garrido, inaugurada en juliol de l'any 2000- forma part de la primera fase del projecte del Parc Urbà de la Torre de Paterna, per a la qual, l'Ajuntament de la localitat va destinar un pressupost de 513 milions de pessetes. Emplaçada en un lloc estratègic, el de les conegudes coves de Paterna, la Biblioteca de la Cova Gran ret homenatge als veïns de la localitat que a principis del segle XX van viure a les coves-habitatges. Com si d'una cova es tractés, l'edifici que avui alberga la Biblioteca Central Pública Municipal de Paterna va ser excavat tot seguint la pròpia depressió del sòl, respectant en tot moment l'estètica del conjunt històric que l'envoltava.

La Cova Gran -amb murs grossos de formigó i claraboies grans que deixen entrar la llum ens recorda lleugerament l'estètica dels interiors asiàtics, espais amples, lluminosos, amb jardins de plantes i pedretes, amb llum tènue i molta fusta. Materials nobles per a una biblioteca que disposa de dos espais arquitectònics funcionalment diferenciats. D'una banda hi ha l'Àgora o Anfiteatre a l'aire lliure, que alberga diferents activitats en el seu escenari, especialment en estiu, i d'altra, la mateixa biblioteca, que tanca el semicercle restant, com si d'una circumferència coberta es tractés.

L'espai, de 800 m² i 531 metres lini als, es divideix en una sala dedicada a la literatura infantil i juvenil, amb un expositor atractiu i original de novetats editorials i taules rodones, amb cadires de colors. A l'entrada trobem també el punt d'informació i préstec, a més de la sala de lectura de premsa, amb dossiers de notícies locals i una vintena de publicacions periòdiques, sis d'elles diàries.

L'espai per als adults està dividit en dues sales, una on hi ha un expositor de novetats editorials, obres de consulta i taules concebudes per a l'estudi unipersonal, i una altra, amb taules grans per treballar en equip. La Biblioteca guarda un fons de 17.649 volums i compta amb 6.495 socis inscrits. Totes les sales disposen d'un mobiliari modern, amb cadires anatòmiques i taules amb il·luminació directa, i a més, per sentir-se més a casa, la decoració de la biblioteca acull pintures, litografies i fotografies d'autors locals. Enguany s'estrenarà la sala polivalent, un espai fins ara no utilitzat que es decorarà convenientment i es destinarà a l'hora del conte, una activitat setmanal, dirigida als més menuts.

Façana de la Cova Gran al Parc.

D'altra banda, per l'especial disposició i ubicació de la Cova Gran, el centre disposa d'un sistema de vigilància amb càmeres i d'un espai al voltant de les sales on hi ha consignes on guardar les pertinences personals per treballar amb major comoditat.

Segons les bibliotecàries de la Cova Gran, la nova ubicació de la Biblioteca ha comportat un increment considerable en els usuaris infantils, que vénen acompanyats pels pares i mares. La biblioteca –assenyalen- s'esforça, per la seua banda, en millorar el fons infantil i avui en dia disposa d'un bon volum de llibres, especialment contes i monogràfics. La biblioteca infantil -per què no dir-ho- és una de les majors satisfaccions de l'equip de professionals de Paterna.

Segons l'equip de bibliotecàries a la Cova Gran, hi ha una fluctuació d'usuaris prou considerable. En inaugurar-se el centre, asseguren que hi va haver un "boom", tant, que van haver d'incrementar el personal treballador. En canvi, diuen, les expectatives de visites per als mesos de setembre i octubre de 2001 –tot coincidint amb l'inici de l'any acadèmic- "no s'han complert, especialment per al mes de setembre, que ha estat molt tranquil". El que sí que destaquen des de la Cova Gran, però, és que des del trasllat de la Biblioteca Central al carrer Godella, en el nucli antic del poble i zona cèntrica, la nova ubicació ha funcionat com un reclam per a la gent del poble que abans no visitava la biblioteca, per trobar-se als afores de Paterna. "Ara –asseguren- ve molta gent a llegir premsa i a buscar noves lectures". Com a contrapartida, pensen que a l'usuari li ha costat una mica habituar-se a un nou espai més gran i amb major

independència la aprendre a estar-hi. Però afirmen que la Cova Gran ha atret fins i tot usuaris d'altres centres, com és el cas de l'Agència de Lectura de Campament.

Actes a la Biblioteca

Almenys en dues ocasions a l'any hi ha presentacions de llibres, de vegades de publicacions locals, i conferències. Enguany, per al dia del llibre hi està prevista una sessió d'animació a la lectura i una presentació de llibres. Es tracta d'activitats coordinades entre la Biblioteca i la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament. Les presentacions –si preveuen molt de públic- es fan en alguna de les sales del Gran Teatre Antonio Ferrandis. Per cert, que la Biblioteca acaba de rebre una donació de 320 volums, entre ells narrativa, poesia, llibres de viatges i altres de l'actor valencià, nascut a Paterna.

A més de la Cova Gran, a Paterna hi ha quatre biblioteques públiques municipals més: La Canyada-Centre Social -centre que acull gran quantitat d'usuaris durant l'estiu, amb lectors que vénen de L'Elia, Sant Antoni i altres poblacions i que enguany ha romàs oberta matí i vesprada per primera vegada, l'agència de lectura La Coma-Centre Social, l'agència Campament i la de Terramar-Centre Cívic, que ha rebut el lot fundacional de la Direcció del Llibre, Arxius i Biblioteques en el 2001. Els cinc centres sumen aproximadament 50.000 volums.

El fons audiovisual actualment no està en préstec perquè no està registrat. Els audiovisuals són una nova etapa a abordar amb el projecte immediat d'informatització. De moment, no hi ha una partida pressupostària dedica als suports audiovisuals, encara que al centre hi ha un material, especialment vídeos i Cds, complementari d'obres de consulta que es mostra en sales, però no es presta.

Quant a la informatització, encara està pendent. En 1995 es va iniciar una provisional base de dades, quan només hi havia quatre centres, que avui està finalitzada. Enguany hi haurà l'ajuda de personal adicional contractat – a través de l'Agència de Desenvolupament Local- per abordar la informatització. "Es tracta- diu la coordinadora de les Biblioteques, Mª José Gimeno- de trobar paràmetres de catalogació comuns per a tots els centres".

1

3

1 Tríptic explicatiu de totes les biblioteques de Paterna.

2- Interior de la Cova.

LA SALA DE LECTURA DEL MUSEU BRITÀNIC A LONDRES HA OBERT PER PRIMERA VEGADA LES SEUES PORTES AL PÚBLIC

Per primera vegada en la història The British Museum Reading Room, La Sala de Lectura del Museu Britànic, obri les seues portes al públic. El trasllat de la Biblioteca Britànica (British Library) a un altre edifici, fora del museu ha encoratjat el Museu a reclamar la Reading Room i guardar-hi el Walter and Leonor Annenberg Centre i la Paul Hamlyn Library i les seues valuoses col·leccions d'art.

En entrar a la Sala de Lectura trobem una mostra de llibres escrits pels milers de persones, algunes oblidades, unes famoses, d'altres no tant, que van estudiar hores i hores dins d'aquesta sala. La sala, un espai de perfecta circumferència, amb els murs plens de vitrines de fusta i vidre, des d'on es poden llegir els títols i autors de les obres en els lloms, deixa entrar per les finestres i pel sostre -amb forma de cúpula amb vitrines- una llum prou intensa, vist el gris londinenc. El silenci, la llum i la noblesa dels materials com el cuir i la fusta creen un ambient idoni per a l'estudi i la reflexió.

És interessant saber que la Reading Room conserva avui encara els llocs habituals d'estudi i lectura d'alguns dels seus visitants més asidus, com és el cas de Karl Marx. Avui es pot accedir a l'interior de la sala de manera gratuïta i passejar entre llibres i passadissos, al mig d'un espai històric, tot resseguint les indicacions que ens guien en la visita.

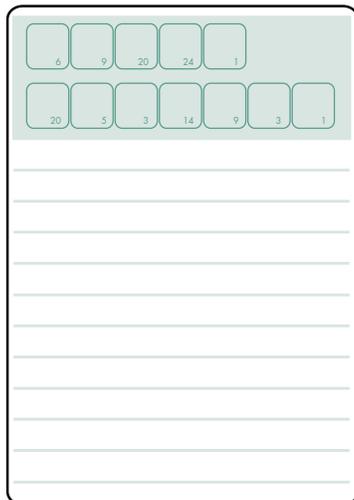
The Paul Hamlyn Library

La Biblioteca Paul Hamlyn és una biblioteca referencial, instal·lada inicialment amb un fons d'aproximat de 12.000 volums, ha passat a complementar avui les col·leccions del Museu Britànic. La visita a la biblioteca pot ajudar-nos a descobrir millor i més a fons l'art i les cultures que omplien les nombroses galeries del museu.

La possibilitat de consultar catàlegs de la biblioteca en línia permet localitzar llibres sobre matèries específiques i altres obres especialitzades. Igualment, podem trobar una selecció de llibres infantils. O simplement, es pot caminar i fer alhora una ullada a les prestatgeries que envolten la sala.

El Centre Walter and Leonore Annenberg

El COMPAS (The Collections Multimedia Public Access System), un sistema que es pot consultar des dels monitors de la sala en línia, permet per primera vegada l'accés a tot tipus d'informació referent al museu: un plànol de visita de les galeries, un recorregut virtual per les diferents col·leccions, fullejar les col·leccions en línia o observar de prop obres ja vistes en les galeries, així com seleccionar imatges amb alta qualitat d'impressió, o fins i tot imprimir imatges i textos sobre les obres i guardar-nos la nostra pròpia selecció.

- 1 Pàgina web Biblioteca Britànica. www.thebritishmuseum.ac.uk
- 2 Vista general de l'antiga sala de lectura del Museu Britànic.

